

Freek, Bert en Marjon Luttikhedde

Het liefst zijn Oelhorst-fokkers Bert en Freek Luttikhedde met de koeien bezig. Fokkerij speelt bij hen een belangrijke rol.

Aantal koeien:	115
Jaarproductie:	1,3 miljoen kg
Hoeveelheid land:	73 hectare
Levensprod. aanwezige koeien:	32.600 kg
Rollend jaargemiddelde:	11.924 4,03 3,40

‘Wat is boeren eigenlijk simpel.’ Die gedachte schoot afgelopen jaar wel eens door de hoofden van Bert (43) en Freek (71) Luttikhedde. Met 103 koeien leverden ze in 2015 1,23 miljoen kg melk aan de fabriek af. De koeien waren kerngezond en met een rollend jaargemiddelde van 12.789 kg melk met 4,01% vet en 3,40% eiwit noteerden ze de vierde plek in Nederland voor productie. Maar een jaar later staan de Oelhorst-fokkers uit Ambt Delden weer met beide benen op de grond. ‘Vorig jaar hadden we een gemiddelde dagproductie van 38 kg melk en liep het als een tierelier. Nu zitten we op 34 kg’, geeft Bert aan.

Vanwege de lage melkprijs zochten ze naar manieren om kosten te besparen. Omdat er ook meer dan genoeg eigen ruwvoer was, pasten ze het rantsoen aan. ‘We wilden ons eigen voer zo goed mogelijk tot waarde maken’, legt Freek uit. Bijproducten als bierbostel en roodzwenkgras verdwenen daarom uit het dagelijks menu van de koeien. Maar dat pakte verkeerd uit. De productie ging omlaag en de klauwgezondheid verslechterde, zegt Bert. ‘In plaats van minder kosten hebben we nu eigenlijk meer kosten.’

Met 11.000 kg beginnen

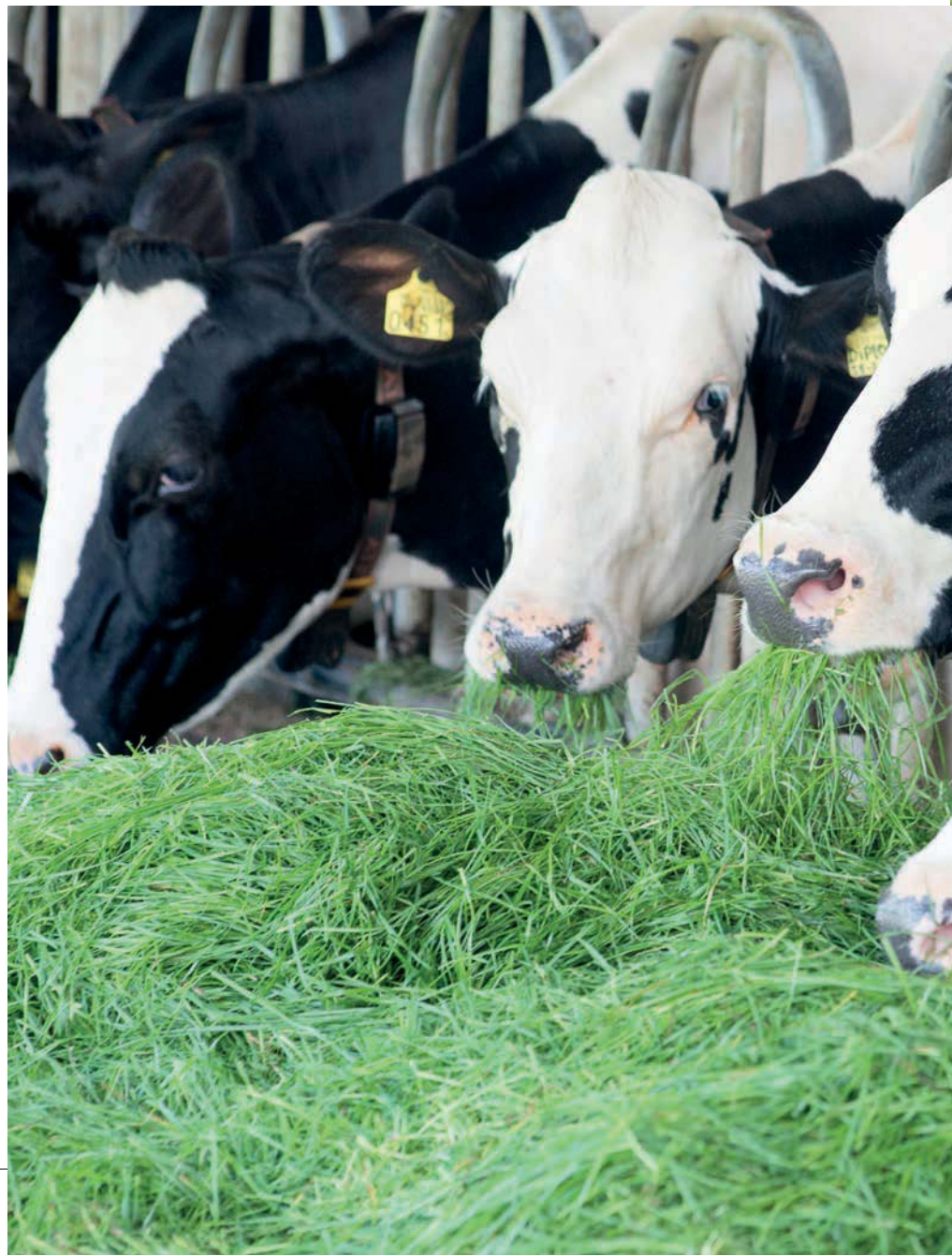
Een hoge productie is geen doel op zich op het Twentse pachtbedrijf op landgoed Twickel. Maar het is wel gewenst, zeggen vader en zoon eensgezind. ‘Met een hoge productie melken we efficiënter. En het kan ook gewoon’, zegt Freek. De melkveehouders zijn er heilig van overtuigd dat de productie in de toekomst nog hoger wordt. Ook omdat ze op het eigen bedrijf nog wel ruimte zien voor verbetering. ‘We zouden de boxen vaker kunnen instrooien. En we zouden meer met protocollen kunnen gaan werken; nu zijn we nog wel eens iets te gemakkelijk’, zegt Bert. Die

Genomic selection gaat volgens Bert en Freek Luttikhedde zelfde impact krijgen als introductie ki

Fokkerij drijfveer om boer te zijn

Met een hoge melkproductie is het efficiënt melken, zeggen Oelhorst-fokkers Bert en Freek Luttikhedde. De melkrobot, een uitgekiend rantsoen en veel oude koeien dragen bij aan die hoge productie. Maar vlak de rol van fokkerij niet uit, zeggen ze.

tekst Inge van Drie

Boven: het zomerstalvoeren zorgt voor een hogere graslandopbrengst

Links: de met 91 punten ingeschreven Oelhorst Cobra 35 (v. Shottle) is de vierde generatie excellent en produceerde al meer dan 100.000 kg

Onder: in de zomermaanden krijgen de koeien twee keer per dag een wagen vers gras

overtuiging baseren ze ook op het gemak waarmee hun beste koeien nu produceren. 'We hebben een Stol Jocdochter die afgelopen jaar in 305 dagen 18.000 kg melk gaf. Op haar top produceerde ze 80 kg melk. En van vaarzen die 12.000 kg melk produceren kijken we eigenlijk al niet meer op.'

Oude koeien melken is een van de voorwaarden voor zo'n hoge productie, stelt Bert. Een voorbeeld van zo'n oude koe is Oelhorst Cobra 591. De Labelledochter mag dan inmiddels afgevoerd zijn, ze kwam in Ambt Delden wel tot een levensproductie van 181.000 kg. De gemiddelde levensproductie van de aanwezige koeien ligt op 32.600 kg melk. 'En we melken nu vijf honderdtonners, terwijl nummer zes en nummer zeven er binnenkort aankomen.'

Het houden van oude koeien is lastig, hoort hij veehouders vaak zeggen. Maar daar is Bert het niet mee eens. 'Ja, rond het afkalven, dan moet je ze twee weken extra goed in de gaten houden. En dat doe ik ook; dan ga ik er 's nachts gerust een keer uit. Maar als die periode eenmaal voorbij is, heb je aan oude koeien niet meer werk dan aan jonge koeien.'

Een hoge vaarzenproductie vinden de veehouders eveneens belangrijk. 'We hebben geen tijd voor vaarzen die met 8000 kg beginnen, in hun tweede lijst 9000 kg geven en daarna pas 10.000 kg halen. We zien liever vaarzen die met 11.000 kg beginnen en daarna elke lactatie 1000 kg meer produceren. En daar lijden ze niks onder.'

Ook de melkrobots werken mee aan de hoge gemiddelde melkproductie. 'Het vaker melken van de koeien zorgt gewoon voor een hogere productie. Toen het afgelopen jaar zo goed ging, haalden we gemiddeld 3,7 melkingen per dag.'

Nooit honger

Aan het rantsoen besteden Bert en Freek ook veel aandacht. 'We zorgen er altijd voor dat er restvoer is. De koeien hoeven nooit honger te hebben.' Graskuil vormt de hoofdzaak in het rantsoen en daarnaast krijgen de koeien jaarrond 18 kg mais per koe aangevuld met wat bijproducten. In de zomermaanden haalt Bert bovendien twee keer per dag een wagen vers gras. 'Als ik alleen was, zou dat te arbeidsintensief zijn. Maar we hoeven nu minder gras in te kuilen. En de koeien lusten het verse gras graag. Dat vreten ze liever dan het gemengde voer. Bovendien halen we zo meer gras van het land.'

Het zomerstalvoeren zorgt voor een hoger dieselvebruik en door de koeien binnen

Oelhorst AK Froukje 428 (v. Chevrolet). Prod.: 2.03 133 6030 3,34 3,14 l.l. Door de vele bomen is de verkaveling niet ideaal

te houden lopen ze de weidepremie mis. Maar dat hebben vader en zoon Luttkhedde er wel voor over. Bert: 'De leemhoudende zandgrond hier is gevoelig voor vertrapping. We houden zo de grasmat beter intact. En met zomerstalvoeren kun je mooi de verschillen binnen de percelen zien qua opbrengst. Onder de bomen hebben we bijvoorbeeld veel minder opbrengst.'

In totaal hebben de veehouders zo'n 73 hectare in gebruik, waarvan 50 hectare benut wordt voor grasland, 13 hectare voor maisland en daarnaast nog wat beheersgrond waar de pinken lopen. Het landwerk besteden de veehouders zo veel mogelijk uit. Het schudden en harken doen ze meestal zelf, maar het maaien, het toedienen van vloeibare kunstmest en het inkuilen komt voor rekening van de loonwerker. De verkaveling is niet ideaal, waardoor de loonwerkkosten relatief hoog liggen. 'Alles loopt hier krom en er staan overal bomen. We hebben ook meer dan tien kilometer houtwallen en houtopslag langs ons land. Het onderhoud daarvan kost de nodige tijd', zegt Freek.

Versnelling in fokkerij

Bert maakt er geen geheim van dat hij het liefst met de koeien bezig is. 'Fokkerij is mijn passie; het is een belangrijke drijfveer om boer te zijn. Natuurlijk moeten we ook ons geld verdienen met de koeien. Maar als ik 's avonds nog een rondje door de stal loop en koeien met goede uiers zie, dan word ik daar blij van.'

Melk, exterieur en celgetal zijn de belangrijkste kenmerken waarop hij samen met zijn vader stieren selecteert. Het liefst gebruiken ze de allerbeste stieren wereldwijd, zoals nu onder meer Boo-

kem, Atlantic, Smurf, Mogul en Snow. 'Snow is wel een van m'n favoriete stieren momenteel', stelt Bert. 'Ik ben dol op Snowmanbloed; die koeien hebben zo veel melkdrang.' Ook genomestieren zet Luttkhedde volop in. 'Dan kijk ik sterk naar de vaderlijn.'

De Oelhorst-fokker vindt dat de rol van fokkerij wordt onderschat. 'Er zijn boeren die de koeien beter verzorgen dan ik, maar die een gemiddelde melkproductie hebben die 2000 kg lager is. Dat komt puur omdat die veehouders stieren gebruiken met lagere fokwaarden. Fokwaarden zijn echt ontzettend belangrijk.' Ook genomic selection ziet Bert als een welkome aanvulling. 'Dat gaat net zo'n verschuiving geven als ooit de introductie van ki. Het geeft een ongelooflijke versnelling in de fokkerij en ik ben er honderd procent van overtuigd dat het werkt.' Op zijn eigen bedrijf ziet hij dat in de praktijk. 'Het klopt gewoon. We hadden twee volle zusjes van Lawn Boy. Van de ene was ik op basis van uiterlijk ervan overtuigd dat ze het goed zou gaan doen. Maar haar genomescoringen vielen nogal tegen. En inderdaad, haar prestaties vielen tegen en ze kreeg ook al snel mortellaro. Haar volle zusje scoorde juist heel hoog voor genomics. En laat die nu nog puntgaaf zijn, een super klauwgezondheid hebben én goede nakomelingen.'

Bert denkt dat de manier waarop genomic selection nu gebruikt wordt nog wel aangescherpt kan worden. 'De betrouwbaarheden kunnen nog wel hoger. En eigenlijk zou je alle dieren moeten typeren en er dan een paringsprogramma aan moeten koppelen. En dan zou het het mooist zijn als een onafhankelijk instituut de paringen maakt en niet een commerciële partij.'

Zo nu en dan laten Bert een aantal kalveren typeren. 'Daarvoor kies ik de kalveren uit waarvan ik het meest verwacht.' Het laten typeren van alle kalveren vindt hij nog te prijzig. 'Bovendien, wat doe ik dan als de uitslag negatief is? Daar ben ik nog niet uit.'

Plus in omzet en aanwas

De melkveehouders houden al het jongvee nu nog aan. 'We hebben onze overvloedige vaarzen altijd goed kunnen verkopen. Afgelopen jaar verkochten we nog 45 vaarzen.' Dat zorgt voor een plus in omzet en aanwas zo haalt Bert boekhoudcijfers aan. 'We hebben eigenlijk altijd een omzet en aanwas van minimaal tien cent per kg melk.'

Ook het verkopen van embryo's draagt bij aan die hoge omzet en aanwas. Zo heeft Luttkhedde recent nog de roodbonte, hoornloze Whatsapp Coba 39 P (Whatsapp x Snow x Lawn Boy) met 291 NVI gespoeld en is er ook foktechnische interesse voor Oelhorst Funny P (Fun P x Fageno x Destry x Shottle). 'Het geld dat we daarmee verdienen, stoppen we weer terug in het bedrijf', vertelt Bert. 'We zijn voorzichtig met investeren in andere dieren. We proberen ze liever zelf te fokken. Soms moet je dan even geduld hebben. We hebben pas 25 kalveren laten typeren en geen een was hoog genoeg om te spoelen. Daar moet je wel tegen kunnen.'

Na het afschaffen van het melkquotum heeft Bert er wel aan getwijfeld of hij niet minder jongvee op zou moeten fokken. Maar eigenlijk vindt hij het veel te mooi. 'Je moet doen waar je goed in bent. Ja, al het jongvee opfokken kost extra arbeid. Maar het voordeel is dat je goed kunt selecteren. En in die handel heb ik gewoon plezier.' |